

פרשת "ויקהל פקודי"

מאת מיכאלה קלי

שיר התעסוקה / מאיר אריאל (מתוך רישומי פחם, 1995)

קחני אל מחנה בני ישראל, אצל ההר
לראות את התעסוקה הזו, שבמדבר –
במעברת העולים, שוכני האוהלים
קצת אשוטט, אשאף, אנשום לי ריח פועלים.

רוצה להיות בלב הנדבה של בני עמי
לראות וגם לשמוע, כי מרבים הם להביא
בבוקר בבוקר, ברצון הכי חפשי -
איש, אישה, נדבת לבם בפרץ הנפשי, החפץ הרגשי.

אבוא לנפחים, המתיכים את ערמות
התכשיטים וכלי הבית המהבהבות
ואחר כך יוצקים את הנוזל המשולהב
לבלוקים של נחושת וכסף וזהב.

אבוא לנגרים, המקלפים עצי שיטים
קירות-משכן, לוחות-מזבח והרהיטים
מריח דבק ונסורת, ספירט וטרפנטין
חולמים לתפוס מקום טוב באמצע פלורנטין.

אקרב לאצבעות של הטוות והשזורות
אורגות ומרקמות מעשה-חושב את היריעות
בארגמן ותכלת ושני ושש-מושזר
עם כל מני צורות שלא מהעולם הזה

לראות את בצלאל ואת אהליאב שוקלים
איך להוציא את המנורה - מקשה, והכלים
מבלוק זהב התכשיטים... שוקלים כל אונקיה
ואחר כך עושים מלאכה שלמה ונקייה

אשהה עוד רגע ואחוש זרימות, בהתנקז
מכל המלאכות - האהבה, בהתרכז

מכל העברים כל הדברים, בהתחבר –
אני גואה, דואה, רואה לי מחנה זוהר.
כל מרכז המעברה – מחנה זוהר.

ושוב אני בתור לקבלת דמי אבטלה.
אולי אמכור את כיס המרה להשתלה?
אולי לא אשלם קנסות, אשב במאסר?
קחני אל מחנה בני ישראל, אצל ההר
לראות את התעסוקה הזו שבמדבר...

אל מול התעסוקה הזוהרת של כל עדת בני ישראל, בלב המחנה שבמדבר, גם
אני מרגישה קצת מובטלת. יש משהו מרגש וסוחף ואפילו ממכר במצב שבו הם
נמצאים.

לא מזמן הייתי מעורבת בשתי הצגות בתיאטרון הקהילתי ברחובות. השבועות
שלפני ההצגות היו אינטנסיביים מאוד. יש משהו מרגש וסוחף וממכר
באינטנסיביות הזאת: קבוצה של אנשים שבנסיבות אחרות ספק אם הייתי
מכירה, אנשים מגילאים שונים ומעיסוקים שונים, קבוצה של אנשים שמתמסרים
למטרה המשותפת – וכל אחד חייב לעשות את החלק שלו כי אחרת המטרה
לא תושג, ולכל אחד יש חלק ובעלות ושותפות בהצלחה של הפרויקט.
החברותא החזקה ביותר, הקשר החזק ביותר, הוא קשר של עשייה, לא של
דיבורים.

יש משהו מעורר קנאה ואפילו מאתגר בתיאור של הפרויקט הגדול והססגוני;
בפירוט הגדול, העשיר והמלא של הכנת המשכן. אולי התיאור של בניית
המשכן חייב להיות גדול יותר ומלא יותר ומרשים יותר מתיאור היצירה של עגל
הזהב.

עוד הבדל – לשוני, קטן – בין היצירה של עגל הזהב להקמת המשכן: שם נאמר
"ויקהל העם על אהרון ויאמר אליו קום עשה לנו אלהים" (ל"ב, א' ב'); ואצלנו
נאמר "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל". ועוד הבדל: שם נאמר שקול
ענות נשמע אחרי יצירת העגל – קול שמחה; ואצלנו הדגש הוא לא על "מה
קורה אחרי" אלא על היצירה עצמה. כאן השמחה היא בתהליך, בגיבוש של
היחידים המתלוננים לעדה, לקבוצה שיש לה מטרה משותפת ובעיקר עשייה

משותפת, שהיא הקשר החזק ביותר. תשאלו אנשים שבגיל חמישים עוד הולכים לפגוש את החברים מהשירות הצבאי.

בתיאור של בניית המשכן כולם שותפים, ולא רק בגלל מחצית השקל אלא בגלל רוח הנדיבות וההתנדבות. גם ב"נדיבות" וגם ב"התנדבות" אנשים נותנים משלהם, ולכן כולם יכולים להיות שותפים בעשייה (והנה הפן הסוציאליסטי והשווינוני של התורה). הרגשה של שותפות ושל שייכות היא צורך אנושי. אני לא יודעת מה בא קודם – הביצה או התרנגולת – שהרי נדיבות והתנדבות יוצרות תחושה של שותפות ושייכות, ותחושה של שותפות ושייכות יוצרת רצון לתרום ולהתנדב.

כשמאיר אריאל אומר "קחני אל מחנה בני ישראל, אצל ההר"; כשהוא מקנא בפועלים שוכני האוהלים; כשהוא קורא לשיר הזה "שיר התעסוקה" – הוא מדבר על אבטלה פנימית. הוא מדבר על בדידות, על ואקום רוחני, על רצון להתמסר למשהו שהוא גדול יותר מהיחיד – ועדיין נותן לו מקום. לכל יחיד. תודה לאל שיש לנו את הקהילה הקטנה הזו, עם נדיבים ומתנדבים, שמחזיקה בשיניים בית תפילה שיש בו מקום לכל אחד ויחיד.